

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 13 Ağustos 2025

Sayı: 13178

32880

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim Yumaklı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Rahmi Aşkın TÜRELİ
İzmir Milletvekili

AKP döneminde tarımsal destekleme ödemelerinin milli gelir içindeki payının 2006 yılında çıkan 5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinde en az yüzde 1 olacağı hükme bağlanmış olmasına rağmen yıllık ortalama binde 4 civarında gerçekleştiği, bununla birlikte son yıllarda binde 2'ler seviyesine gerilediği görülmektedir. Nitekim 2025 Yılı Programında tarımsal desteklemeye ayrılan tutar 135 milyar lira olup, GSYH'nın binde 2,2'sine tekabül etmektedir.

Konuya bu çerçevede bakıldığında, 5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21. maddesi hükmünün 2007 yılından itibaren uygulanması halinde tarıma aktarılması gereken kaynağın 2007-2025 döneminde 1 trilyon 867 milyar lira olduğu, buna karşılık aynı dönemde tarımsal destekleme ödemelerinin 493,4 milyar lira olarak gerçekleştiği; dolayısıyla yasa hükmüne rağmen 1 trilyon 374 milyar liranın tarım kesimi üreticilerine aktarılmadığı ortadadır.

Konuya ilişkin olarak sabit fiyatlarla yapılan analiz üreticiye yapılan eksik ödemenin daha yüksek bir tutar oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre, 2007 yılından bu yana üreticiye her yıl yapılan ödemenin ilgili yılın tarım ürünleri üretici fiyat endeksi ile artırılarak 2025 yılı fiyatlarına çekilmesi ile yapılan hesaplamada, 2007-2025 döneminde tarıma yapılan eksik ödemenin, 2025 yılı Haziran ayı fiyatlarıyla 4 trilyon 775 milyar lira olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan, TBMM'de Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yapılan bütçe görüşmeleri sırasında gerek Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve gerek Hazine ve Maliye Bakanı tarım yatırımları, kredi sübvansiyonları gibi kalemleri de hesaba katarak tarımsal destekleme ödemelerini yüksek göstermeye çalışmışlardır. Bununla birlikte ilgili kanun hükmü son derece açık olup tarımsal destekleme ödemeleri bütçe sistematigi içinde cari transferler bölümü içinde yer almaktadır. Tarım yatırımları, kredi sübvansiyonları gibi harcamalar ise bütçe sistematigi içinde başka bölümlerde zaten yer almakta ve sayılmakta olup, tarımsal destekleme ödemesiymiş gibi kabul edilmeleri bir çifte sayım ortaya çıkarmakta, bu yüzden de gerçeği yansıtmamaktadır.

Bu bilgiler ışığında;

- 1- AKP döneminde tarımsal destekleme ödemelerinin milli gelir içindeki payının 2006 yılında çıkan 5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinde en az yüzde 1 olacağı hükme bağlanmış olmasına rağmen tarımsal destek miktarının ortalama binde 4'ler seviyesinde kalmasının sebepleri nelerdir?

- 2- Son yıllarda tarımsal destekleme ödemelerinin milli gelir içindeki payının daha da düşerek binde 2'ler seviyesine gerilemesini nasıl açıklıyorsunuz?
- 3- 5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinin 2007 yılından itibaren uygulanması halinde tarıma aktarılması gereken kaynağın 2007-2025 döneminde 1 trilyon 867 milyar lira olması gerekirken, aynı dönemde tarım bütçesinin 493,4 milyar lira olarak gerçekleşmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 4- AKP hükümetlerinin 5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesi hükümlerine uymaması sonucunda 2007-2025 döneminde tarım üreticisine verilmeyen cari fiyatlarla 1 trilyon 374 milyar lirayı ödemeyi düşünüyor musunuz?
- 5- Tarım yatırımları, kredi sübvansiyonları gibi kalemlerin de hesaba katılarak tarımsal destekleme ödemelerinin yüksek gösterilmeye çalışılmasını doğru ve etik buluyor musunuz?
- 6- Söz konusu rakamların da ortaya koyduğu gerçek, AKP döneminde girdi maliyetleri çok yüksek oranlarda artan çiftçi ve hayvancının tarımda arz ve talebin egemen kılınması söylemi altında nasıl sahipsiz bırakıldığının somut bir göstergesi değil midir?